

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 51.

Lýsingaprisur fyri petittreglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Fríggjadag hin 23. decembir 1932.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsum, brevasavnarstöðum og skrivstovuni. Telt 143.

6. árg.

*Føroya
Social-Demokrat
ynskir øllum lesarum
sinum eini gleðilig jól.*

Jólabíllæti.

Tað hevði kavað allan dagin; tungar duttu flykrurnar niður úr tí kavalungu lofti. Tá, tað hevði verið stillt, tað kavaði av mokum. Stíll lá bygdin har, tætt undir teim høgum fjøllum og oman móti sjónum. Niðri undir bakkanum, líka omanfyri sandin, stóðu neystini við bátunum heilt inndrignum, tí tað kavaði, og so vísti eingin nær ódn kundi bresta á, veðrið sá so út.

Tað var jólaaftan. Menn høvdu verið á heidi, einki annað gjordist, og tað ráddi um at hava væl av torvi heima, nú inn undir høgðina. — Hvussu skuldi verið vorðið, um eldkald kom at verða á hesi stóru høgð — at siga tá ein átti nóg mikið at brenda.

Nú var farið at skýma, og við og við sást ljós at skiggja út úr teim nógvu húsum, sum stóðu við lekjunum tungari av nýlagstum kava, hvítum, glitrandi í glam-unum frá mánanum, ið nú var komin fram. Tað var hildið upp at kava, og nú tað tynti í luftina, lýsti máni út yvir bygdina, yvir øll tey smáu húsini og kirkjuna við kavahvírti tekju og sínum litla klokktorni, ið sum ein fingur peikaði móti himli. —

Vant var her í bygdini at fara í kirkju jólaaftan, og í prestagæðinum, hjá hinum unga prestinum, stóð jólatræið mitt á gólvinum í tí betru stovuni. Tey áttu eingi børn at gleða — enn at siga — men hvussu skuldi eini dansk hjún hugsa sær at halda jólaaftan, um einkið træið varð tendrað. Tað var jú siðurin heimanfrá, og eisini her í tí litlu bygdini, uppi á hesum smáu oyggjum úti í tí stóra havi, mátti siðurin fylgjast. — Eingi jól utan jólatræ. Men ikki skuldi tað tendrast, fyrr enn prestur kom aftur úr kirkju, og nátturin var etin. Tá skuldu tey bæði, báðar arbeiðskonur, og húskallurin inn og halda høgðið, hesa somu høgðið, sum ongantíð verður gomul og kann falla burtur, høgðina fyri honum sum kom at bera tey báð til mannaheimin, sum enn ikki eru vorðin fylgd, boðini um frið á jörð og kærleikan, hini einastu gudsboð, til menniskjans børn. —

Hátiðsfult ljóðið kirkjuklokkan hetta stilla jólaaftanskvöld út yvir bygdina, og úr teim ymsu húsum fóru fólk so við og við til gongu út í kirkju. Inn í tí litla kirkjurnum stóðu jólaaðu teir gomlu sálmarnir, sum, hvussu gamlir teir verða, altíð eru áttir at hoyra, og ongantíð á árinum ljóðar sálmar-söngurin so hjartaliga innarlígr

sum á jólum. Og tann stutta røðan varð borin av tí somu innarlígru trúnni uppá hana, sum hevur givið so mangari sál frið, í neyð og í deyðans stund, øllum teimum sum einfalt bílðu seg til orð hans: »Komið til mín, øll tit sum slíta og hava tað trupult, og í mínum fœvningi er friður at finna.« —

Tað var sum hesi boð, jóla-boðini um barnið í fátæka herberginum í Bethlehém, har sú-ur í Jodalandi, lögdu seg sum ein lekjandi hond á tey sáru hjørtu, og sum tey tóku tað tunga okið av herðum teirra, armóðsokkið ið nívdí sál teirra, og lótu tey hóma eina glamu í tí stóra myrki — — — komið til mín øll tit sum slíta og hava tað trupult — — — hyggið, eg rætti armar mínar fœvandi móti tykkum — — — komið til mín, hjá mær er rúmd fyri tykkum øllum — hjá mær, sum her í heiminum ikki átti tað, eg kundi leggja høvur mítt at. — Eg havi kærleikan, hann sum fœvnir øll og ongan koyrir frá sær, sum vil at einaferð øll, eisini her á jörð, skulu finna lukkana.

Og sálmarnir ljómaðu, um einglasangin fyri monnum á Bethlehems flotum, um jóla-klokurnar, um urlagarðin, paradisið, sum jóla-harinn sjálvur letur upp fyri bornunum sínum. —

Við jólatónunum ljóðandi í oyrunum reistist kirkjufólk. »Gleðilig jól, gleðilig jól!« ljóðar tað millum vinir og skyldfólk, og so við og við skiltist fólk og hvør fór til sín, heim til nátturðan og ta jólagleði, hvør á sín hátt var forur fyri at gera sær. —

Anna í Búd var farin í kirkju við litlu dóttur síni. Tað var fyrsta ferð hon var í kirkju síðan maður hennara doyði; nú var hon farin við litlu Mariu at vísa henni tey nógvu ljósin, tað var so hugtakandi í tí ljósa, vakra kirkjusalinum, og jóla-sálmarnir fullu sum leskandi dogg á hennara sáru sál. — Tey høvdu verið so góð hvørt við annað, tey bæði ungu hjúnini, og tað stóra tapid hevði verið so tungt at bera. — Og tungt og troystasleyst var tað at sita eftir í trongum korum, einsamøll við litlu gentu síni, sum nú ongan pápa átti, hann sum var eitt og alt hjá teimum báðum. —

Presturin og unga kona hansara stóðu í forkirkjunum, har sum Anna og litla Maria stóðu. »Gleðilig jól, Anna og litla gentan,« sagdu tey, hava tit ikki hug at koma heim við okkum?« Prestakonan streyk litlu Mariu eymliga um kjálkan, og eitt tár tindraði í eyga hennara. Har vóru tey so tveyeini heima, og her vóru tvey menniskju, sum vóru mangar, mangar ferðir meira tveyeini; og høvdu ikki heint nú orðini jólaað um jóla-barnið, sum einglar sungu um, hann sum kom við tí stóra kærleikanum til allan heim. — »Komið nú, nú fara vit, og so skal litla Maria siggja jóla-træið, og so skulu vit øll vera

glæð, tí jólíni eru gleði fyri okkum øll.«

Og har vóð gleði. Sorgin var líkasum lögð aftur um bak fyri eina stund.

Hesi jólíni vóru byrjanin til eina nýggja tíð fyri tær báðar, sum í tí komandi tíð funnu eitt nýtt heim í prestagarðinum, og ongantíð gloyndu tær hesi væl-signaðu jól, tá sorgin stóð myrk fyri durum og eingin stjórna skuldi. —

J. M. H.

Hvítabjørnin.

28. februar 1929.

Hetta var sjevndi dagurin, síðani tey fóru frá húsum.

Tjöldini vóru reist, og hundarnir lóystir frá sledunum. Handilsskýrin tók byrsu sína og lóddi hana; hann var ógviliga errin av byrsu síni — ein amerikansk riffa til figgu skot. Nýliga var hann komin til Grønlands, hesin handelsskýri hvat ein best kundi atla av tí, at hann hevði bæði konu sína og seksstangumla dóttur sína við sær á innlandsísinum, har hann ætlaði at veiða bjørn; — væl hevði hann eisini átta Skrelingur við, og teir vóru góðir veiðimenn; men tað var kortini óførsvarligt at taka kvinnur við á slíka ferð.

Handilsskýrin vendi sær at hinum unga skrelinginum, ið júst var afturkomin av njósnaraferð við teim tjöldum, at hann hevði sæð eina bjørn við unga sínum bert eina góða enska míl frá tjöldunum: »Ein ungi segði tú, var hann stórur?«

»Minni enn tveir mánaðar gamalar,« svaraði Skrelingurin. »Hann mugu vit taka lívandi,« helt handelsskýrin og hugsaði um, hvussu miklan pening hann kundi fáa fyri ein livandi bjørnarunga: »Bið menninar gera seg til í skundi,« segði hann við Skrelingin, ið heimevgis aktaði hann og fór út.

Dóttir handelsskýrans rætti fæðri sínum ein kaffikopp: »Pápi lova mær við,« bað hon.

»Sjálvandi tað, dóttirin,« svaraði hann, setti koppin at munninum og fekk sær ein stóran slurk, síðani vendi hann sær móti konuni: »Tú kemur væl eisini við, góðan?« spurdi hann.

Kona hansara, Guðrun æt hon, sat og helt við báðum hondum um kaffikopp sín; hon var lofað og royndi at verma seg av kaffinum: »Heldur tá tað ikki vera ovvægið av okkum verjuleysu kvinnum at vera við í slíkari ferð?« spurdi hon, tó at hon mundi hava góðan hug.

»Tí eru so víst ikki verjuleysar,« helt maðurin. »Hvat kann ein neyðar hvítabjørn gera móti nýggja vælþápanum monnum. Tá hevur so sanniliga einki at óttast.«

»Ja so setti eg lívi í Harrans hond og komi við,« helt hon.

Kopparnir vóru tømdir, og øll sótu tígandi eina løtu.

Hin ungi Skrelingurinn kom innar í tjaldið. — Hann var hin einasti av teim átta, ið var av

reinum Skreligablóði. Ógviliga vakur var hann, men bar hitt, fyri ein Skreling merkiliga navn: Heindrikur: »Vit eru lídnir,« segði hann.

Tey reistust. Kvinnurnar fóru beinan vegin út; men handelsskýrin tók nakrar kálar úr einum kassa og stak tær í kotlumman, so vendi hann sær móti durunum. — Jú tær vóru útfarna. Kvikkiga tók hann eina lummafloku úr kassanum, rykti proppin av henni og drakk — ah. — Floskan gleið niður í baklumman, maðurin treiv byrsuna og skundaði sær út.

Útanfyri millum tjöldini stóðu hinir átta Skrelingarnir — allir alvopnaðir; — flestir við byrsum, men einstakir við longum spjótum. Kvinnurnar stóðu og tosaðu við Heindrik, sum var ein av teimum fáum, ið onga byrsu høvdu, men bert eitt spjót.

»Latið okkum so fara til gongu,« segði handelsskýrin. »Men best er, at tveir tykkara vera eftir og ansa eftir hundunum. Tá Heindrikur, ber tú byrsu mína.«

Skrelingarnir gjørdur av síná-millum, hvort teir skuldu vera og hinir fóru so til gongu. Heindrikur vísti leiðina.

Tey gingu eina góða stund í landnorðing. — Sum tey sneiðu um hornið á einum stórum ísflaka, stóðar Heindrikur bráðliga og peikar norður eftir. — Har, ikki tjúgu farnar frá teimum, sá tey eina stóra hvítabjørn spæla sær við ungan.

Handilsskýrin víldi sjálvur skjóta bjørnina, og tað var ikki so logið, tí hann hevði ongantíð áður skotið eina bjørn. Hann bað nú Skrelingarnar gera manngarð um bjørnina, so henni ikki skuldi eydnast at flýggja, um hann ikki fekk lívið av henni við teim fyrstu skotunum, hvat vildi kundi hent. Hetta dæmði Skrelingum lítið; teir høvdu bestan hug at herja á alt í einum, men teir gjørdur tó eftir boðum handelsskýrans. Teir sníktu seg fram við báðar síður, fyri at fáa ein heilan ring um bjørnina; bert Heindrikur varð verandi eftir hjá handelsskýranum og kvinnunum.

Men áðrenn ringurin var saman drigin, fór bjørnini at órógvast. Hon snuddaði móti loftinum og fór so við unga sínum at óta seg norður eftir ís-inum.

Heindrikur rætti handelsskýranum byrsuna og segði at um hann ætlaði sær at fella hana bjørnina, so mátti hann skunda sær at halda aftaná henni.

Handilsskýrin mæiddi við byrsu síni eftir bjørnini og skjeyt; men bjørnin lætst ikki um vón. Hann mundi helst ikki hava rakt hana — málið var heldur langt. Hann tók nú at ganga aftaná henni, kona hansara og Heindrikur við hondum; men dóttirin varð standandi eftir, — henni dæmði lítið henda leik, nú hon sjálf var mitt í honum.

Umsoiðir var hin djærvi byrsu-maðurin komin so nær at bjørnini, at nú mundi ikki fara

at gretta skotið. Hann skeyt, og bjørnin gav eitt gleps frá sær, reistist í síni fullu hædd og vendi sær móti figgjandum sínum, sum hon aldri hevði gjørt nakað til meina. Frá báðum liðum komu nú Skrelingarnir, og bjørnin mundi kenna á sær, at her batti einki at bráða ímóti — hon stóð still. Men handelsskýrin, ið nú var komin reiðiliga nær henni, so nær, at hann tordi ikki at fara nærri, tól hysir sína og sá, at bjørnin yldi — eitt ílsintu. — Aftur eitt skot og eitt yl. — Bjørnin sloðaði sum ein drukkin maður, og blóðið frá særnum litaði skinn hennara reytt. Fyri at stæða blóðinum dróg hon nú skinnið útyvir tey bæði sárin, hon hevði í brungini; — hitt triðja sárið, millum herðablóðini, kundi hon einki gera við. Aftur helt bjørnin undan, og tað við slíkari ferð, at ungin hevði ilt við at fylgja henni.

Handilsskýrin helt aftaná bjørnina og kona hansara og Heindrikur við honum; men tey dragnaðu alt meir og meir frá. Tá sá Danin sær eingi onnur ráð, um honum skuldi eydnast at fella bjørnina, enn at skjóta bjørnarungan, tí hann vístist, at hin gamla aldri víldi rýna undan barni sínum. Hann skjeyt, og við einum hjartalaskerandi snjóllum gnisti stæðaði bjørnarungin. Av gófstinum stæðaði hin gamla og vendi sær móti barni sínum, nóg skjótt ál at siggja tað doyggjandi fella til jarðar. — Men um handelsskýrin hevði sæð tey eygu, ungin í deyðastundini sendi móðir síni, — hann hevði so víst skammað seg, so full av góðsku og kærleika vóru tey og samstundis so sorgarfull yvir skilnaðin. Men handelsskýrin sá bert ein bjørnarunga liggja fyri skoti og móðir hansara standa uppi yvir honum; hvussu skuldi hann eisini víta nakað um ta sorg, ið bylgdist í barmi hennara — í einum djórabarmi! Við sigursbrosti á varrum nærkaðist hann bjørnini; men við einum ræðuligum ýli leyp hon ímóti honum; hann skjeyt, men hendur hansara skuldu, og hann rakti ikki. Tá vístist handelsskýrin sær einki annað til ráða at taka enn at flýggja — hann tveitti byrsuna frá sær, treiv um annan skovningin á konu síni og rann við henni tað dýrasta, hann var mentur, yvir móti Skrelingunum fyri vestan.

Men har var ein, ið ikki flýddi. — Tað var Heindrikur. Væl vitandi hvussu lítið tað nyttaði at renna undan hesum ógliga beisti, leyp hann ímóti bjørnini, reiggjaði spjótið og stakk eftir henni; — men áðrenn oddurin náddi hin ládna kroppin, sló bjørnin spjótið úr hondum hansara, og alt í einum langaði hon honum ein undir vangan, so hann blóðsoraður fór stíklandi eftir ís-inum. — Hon sló bert eitt slag; men har nýttist heldur ikki meir. Heindrikur var steindeyður.

Bjørnin rann beint suður eftir, alt tað hon var ment;